

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 590/2021-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jurajom Klimčom, advokátom advokátskej kancelárie JUDr. Juraj Klimčo, spol. s r. o., Bobot 176, a advokáta **JUDr. Juraja Klimča**, narodeného 21. 10. 1954, Bobot 176, proti postupu Okresného súdu Trenčín a jeho príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností č. k. OSTN-V-225-1/2019-Ntt z 15. októbra 2019, príkazu na sledovanie osoby č. k. OSTN-V-232-1/2019-Ntt z 28. októbra 2019 a príkazu na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovozvukových záznamov č. k. OSTN-V-240-1/2019-Ntt z 5. novembra 2019 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 590/2021 z 28. októbra 2021 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov doručенú ústavnému súdu 8. januára 2021 v časti porušenia ich základných práv na nedotknuteľnosť osoby podľa čl. 16 ods. 1, na ochranu pred zásahmi do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 a na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“). V časti porušenia ich základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy ústavnú sťažnosť odmietol. Sťažovatelia popri návrhu na deklarovanie porušenia ich práv tiež navrhli priznať sťažovateľovi 1 primerané finančné zadostučinenie 15 000 eur a sťažovateľovi 2 sumu 10 000 eur a obidvom náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi 2 bolo uznesením policajta Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trenčíne (ďalej len „KR PZ“) ČVS: KRP-96/1-VYS-TN-2019 zo 17. septembra 2019 vznesené obvinenie pre zločin znásilnenia podľa § 199 Trestného zákona (ďalej len „TZ“), zločin vydierania podľa § 189 TZ, prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 TZ, prečin nebezpečného prenasledovania podľa § 360a TZ a prečin poškodzovania cudzích práv podľa § 375 TZ.

3. Prokurátor návrh policajta na vzatie sťažovateľa 2 do väzby neakceptoval, sťažovateľa prepustil zo zadržania na slobodu a uznesením (1Pv 534/19/3309-47) z 11. októbra 2019 zrušil aj uznesenie policajta o vznesení obvinenia. Podľa sťažovateľov celé obvinenie stálo na vyfabulovanej výpovedi jedinej osoby, ktorú znalkyňa v znaleckom posudku označila ako nedôveryhodnú.

4. V uvedenej trestnej veci prevzal obhajobu sťažovateľa 2 advokát [REDAKOVANÉ], ktorý na vykonávanie jednotlivých úkonov poveril svoju koncipientku [REDAKOVANÉ]. Advokátska koncipientka mala spolu so sťažovateľom 1 vyhládať svedkyňu [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nájomníčku bytu“), ktorá užíva byt sťažovateľa 2, a s ňou spísať úradný záznam, v ktorom mala nájomníčka bytu čestne vyhlásiť, že v byte, ktorý užíva, nedošlo k žiadnym protiprávnym aktivitám (znásilnenie). Tento úradný záznam mala advokátska koncipientka doložiť do vyšetrovacieho spisu.

5. Na základe tohto úkonu advokátskej koncipientky a trestného oznámenia nájomníčky bytu došlo uznesením KR PZ v Trenčíne ČVS: KRP-103/1-VYS-TN-2019 z 11. októbra 2019 k začatiu trestného stíhania vo veci a neskôr uznesením vyšetrovateľa KR PZ v Trenčíne ČVS: KRP-103/1-VYS-TN-2019 z 21. októbra 2020 k začatiu trestného stíhania a vzneseniu obvinenia proti advokátskej koncipientke a sťažovateľovi 1 pre pokračovací zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) TZ z časti spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 TZ.

6. Z uznesenia o vznesení obvinenia vyplýva, že advokátska koncipientka mala spolu so sťažovateľom 1 navštíviť nájomníčku bytu a povedať jej, aby na dva dni odišla z bytu, pretože sa chystá razia predmetného bytu. Advokátska koncipientka sa tiež mala pýtať, či sa v predmetnom byte nachádzajú erotické pomôcky. Na ďalší deň mala advokátska koncipientka opätovne so sťažovateľom 1 prísť k nájomníčke, spísať s ňou čestné vyhlásenie a dohodnúť sa na prípadnej výpovedi. Na ďalší deň sa mal sťažovateľ 1 skontaktovať s nájomníčkou bytu a dohodnúť sa s ňou na výmene zámku dverí v byte a na nekontaktovaní sa nájomníčky bytu so sťažovateľom 2, aby nedošlo k ovplyvňovaniu. Komunikáciu medzi nájomníčkou bytu a sťažovateľom 2 mal zastrešovať sťažovateľ 1.

7. Na návrh prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín okresný súd vydal namietané príkazy. Namietaný príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností podľa § 115

Trestného poriadku (ďalej len „TP“) sťažovateľa 1 bol vydaný na dobu od 15. októbra 2019 do 14. apríla 2020. Namietaný príkaz na sledovanie osoby podľa § 113 TP sťažovateľa 1 bol vydaný na dobu od 28. októbra 2019 do 28. januára 2020. Namietaný príkaz na vyhotovovanie obrazových, zvukových a obrazozvukových záznamov podľa § 114 TP sťažovateľa 1 a sťažovateľa 2 bol vydaný na dobu od 4. novembra 2019 do 4. januára 2020.

8. Prokurátor Okresnej prokuratúry Trenčín uznesením (2Pv 602/19/3309-24) z 23. novembra 2020 podľa § 230 ods. 2 písm. e) TP zrušil uznesenie vyšetrovateľa KR PZ v Trenčíne ČVS: KRP-103/1-VYS-TN-2019 z 21. októbra 2020 ako nezákonné s odôvodnením, že v skutku, ktorého sa mali dopustiť advokátska koncipientka a sťažovateľ 1, absentuje objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) TZ, a to použitie násilia, hrozby násilím alebo inej ťažkej ujmy.

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Podľa sťažovateľov bol postup a rozhodovanie okresného súdu pri vydávaní daných príkazov zjavne protizákonný a protiústavný, keď pri evidentnej absencii čo i len podozrenia zo spáchania trestného činu a pri absencii naplnenia zákonných formálnych znakov akéhokoľvek trestného činu príkazy vydal, pričom tieto v podstate vôbec neodôvodnil. Jeden z príkazov vydal dokonca nielen pre trestný čin marenia spravodlivosti, ale aj pre trestný čin návodu (nahováranie) na krivú výpoveď, aj keď pre takýto skutok a trestný čin nebolo vôbec začaté trestné stíhanie a nebola tu žiadna skutočnosť, z ktorej by takéto podozrenie vyplývalo. Súd v odôvodneniach daných príkazov poukazuje na výsledky operatívneho preverovania, aj keď je zřejmé, že operatívne preverovanie je odhaľovacou činnosťou policajta podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, naproti tomu na trestné konanie (dokonca aj keď ide iba o podozrenie z trestného činu) možno použiť iba TP a jeho inštitúty. Činnosť iného orgánu než orgánu činného v trestnom konaní vymedzeného v § 10 ods. 1, 8, 9 a 10 TP je v trestnom konaní prípustná iba tam, kde sa jej TP priamo dovoľáva.

10. Sťažovatelia tiež poukazujú na to, že v príkazoch nie je odôvodnený a žiadnym dôkazom v trestnom spise nie je podporený zákonný predpoklad, že iné spôsoby na preukázanie daného zločinu boli neúčinné, že sledovaný účel nebolo možné dosiahnuť inak, resp. že jeho dosiahnutie iným spôsobom bolo podstatne sťažené. Pri absencii akéhokoľvek protiprávneho konania sťažovateľov súd v podstate ani nemohol mať akékoľvek dôkazy, z ktorých by mohol čerpať do odôvodnenia daných príkazov. Akékoľvek relevantné skutkové odôvodnenie v každom z príkazov preto nutne absentuje. Je opísaný iba návrh prokurátora a v závere súd bez opory v skutkovom a právnom stave konštatuje, že z dosiaľ už vykonaného dokazovania v predmetnej trestnej veci v prípravnom konaní, zo všetkých dosiaľ zadovážených dôkazov, ktoré tvoria aktuálny obsah predmetného vyšetrovacieho spisu, vyplývajú skutočnosť, že stíhaný skutok sa mal stať a tento skutok skutočne vykazuje doteraz všetky potrebné zákonné formálne znaky trestného činu – zločinu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) TZ.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

11. Okresný súd vo vzťahu k všetkým trom namietaným príkazom uviedol, že sudca pre prípravné konanie po preskúmaní návrhov prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín, ako aj ich príloh považoval za preukázanú odôvodnenosť potreby využitia informačno-technických prostriedkov. Ďalej uviedol, že sudca pre prípravné konanie považoval tiež za preukázané, že skutky uvedené v uznesení o vznesení obvinenia sa stali a vykazujú všetky pojmové znaky skutkovej podstaty trestného činu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) TZ. V závere vyjadrenia uviedol, že vzhľadom na charakter stíhanej trestnej činnosti bolo použitie týchto prostriedkov v proporčnom súlade s právom jednotlivca a verejným záujmom, ktorým sa sleduje a zabezpečuje spoločenská potreba postihu závažných foriem trestnej činnosti.

III.2. Replika sťažovateľov:

12. Sťažovatelia v ďalšom podaní uviedli, že okresný súd neuviedol žiadne konkrétne dôvody, ktorými by podporil správnosť a legitimitu svojho postupu pri vydaní namietaných príkazov. Okresný súd vôbec nereaguje na námietky sťažovateľov uvedené v ústavnej sťažnosti. Sťažovatelia naďalej zastávajú názor, že trestné stíhanie sa od svojho začiatku viedlo pre skutok, ktorý nebol trestným činom, a z tohto dôvodu neexistoval legitímny dôvod na vydanie namietaných príkazov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti pri poskytovaní ochrany základným právam obsiahnutým v ústave postupuje v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. V zmysle tejto judikatúry sa posudzujú zásahy do práva na súkromie z troch hľadísk, a to z hľadiska legality, legitimacy a proporcionality. Štát môže zasiahnuť do práva na súkromie len vtedy, ak takýto zásah pripúšťa zákon, a právna norma ho upravuje dostatočne jasne na to, aby bol za ustanovených podmienok predvídateľný (legalita). Legitímnosť zásahu do práva na súkromie je spojená s jeho účelom, ktorý je definovaný v čl. 8 ods. 2 dohovoru, teda zásah do práva na súkromie je prípustný len vtedy, ak je to v záujme štátu z dôvodu ochrany národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, v záujme spoločnosti z dôvodu zabezpečenia hospodárskeho blahobytu krajiny, ochrany zdravia alebo morálky a v záujme jednotlivcov z dôvodu ochrany práv a slobôd iných. Štát môže zasiahnuť do práva na súkromie len v tom prípade, keď je to nevyhnutné (za daných okolností nie je možné legitímny cieľ dosiahnuť inak) a pri dodržaní zásad a princípov vlastných demokratickej spoločnosti (proporcionality) (III. ÚS 80/08, I. ÚS 274/05, IV. ÚS 121/09, II. ÚS 367/2015).

14. V ústavnej sťažnosti dominuje námietka sťažovateľov, že neboli naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) TZ,

pre ktorý bolo vedené trestné stíhanie, a namietajú, že okresný súd mal pri vydaní namietaných príkazov preskúmať, či skutok, pre ktorý bolo vedené trestné stíhanie a pre ktorý bolo potrebné vydať namietané príkazy, spĺňal všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu (objekt, objektívna stránka, subjekt a subjektívna stránka). Z uvedeného dôvodu preto sťažovatelia považujú namietané príkazy okresného súdu za arbitrárne.

15. Okresný súd v namietaných príkazoch uviedol, že po preskúmaní návrhov prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín, ako aj jeho príloh a dôkazov, ktoré boli dosiaľ vykonané v prípravnom konaní, dospel k záveru, že je dané podozrenie, že skutky uvedené v predmetnom uznesení o začatí trestného stíhania sa stali a že vykazujú všetky pojmové znaky skutkovej podstaty trestného činu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) TZ, v časti spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 TZ, a že daný návrh na vydanie namietaných príkazov je dôvodný.

16. Po preskúmaní namietaných príkazov okresného súdu z hľadiska sťažovateľmi namietaných nedostatkov ústavný súd dospel k záveru, že všetky namietané príkazy sú dostatočne konkrétne na to, aby bolo možné konštatovať, že sú z hľadiska splnenia podmienok na ich vydanie preskúmateľné. Obsahujú vymedzenie trestného činu, pre ktorý je vedené trestné konanie, definovaného z hľadiska štádia trestného konania (prípravné konanie) dostupnými skutkovými okolnosťami určujúcimi spôsob jeho spáchania, pričom dôvodnosť nariadenia zásahov do súkromia sťažovateľov vyplývala z podozrenia, že sa sťažovatelia a ďalšie osoby mali spolu stretávať a komunikovať s cieľom možného ovplyvňovania svedkov (vrátane nájomníčky bytu). Z charakteru takto vymedzenej činnosti sťažovateľov a ďalších osôb (advokátska koncipientka) vyplýva aj povaha a rozsah informácií, ktoré sa mali namietanými príkazmi zistiť vzhľadom na výpoveď samotnej nájomníčky bytu ako oznamovateľky a ktoré sú potrebné na naplnenie účelu trestného konania.

17. Orgány činné v trestnom konaní sú povinné zistené skutočnosti, svedčiace o možnej protiprávnej činnosti, čo najmenej invazívnym spôsobom prešetriť, a v prípade nemožnosti takéhoto prešetrenia siahnuť po invazívnejších prostriedkoch. Každú jednu trestnú vec je potrebné posudzovať individuálne, pričom hlavným aspektom siahnutia po invazívnejších prostriedkoch musí byť dôkazná situácia a náročnosť získavania ďalších dôkazov. V posudzovanom prípade je potrebné podotknúť, že trestné konanie bolo založené na výpovedi poškodenej (nájomníčky bytu), ktorá uviedla, že ju mal sťažovateľ 1 spolu s ďalšou osobou ovplyvňovať, pričom sťažovateľ 1 sa s ňou mal stretnúť (tiež formou telefónnej komunikácie) a oznámiť jej, že bude zabezpečovať komunikáciu medzi ňou a sťažovateľom 2. Z uvedeného dôvodu je pochopiteľný postup, podľa ktorého bolo potrebné takéto podozrenie prešetriť práve formou namietaných príkazov, a tak dospieť k záveru o opodstatnenosti, resp. neopodstatnenosti podozrenia.

18. Z namietaných príkazov je indikované, že sťažovatelia spolu s advokátskou koncipientkou mali participovať na ovplyvňovaní svedkyne (nájomníčky bytu) z dôvodu vedeného trestného stíhania voči sťažovateľovi 2. Z príkazov tiež vyplýva, že advokátska koncipientka sa mala spolu so sťažovateľom 1 viackrát pokúsiť o ovplyvňovanie nájomníčky bytu, pričom sťažovateľ 1 mal túto nájomníčku bytu ešte párkrát navštíviť a dohodnúť sa s ňou na výmene zámky na dverách,

ako aj na sprostredkovaní komunikácie medzi sťažovateľom 2 a nájomníčkou bytu práve prostredníctvom sťažovateľa 1. Prokurátor okresnej prokuratúry návrh na vydanie namietaných príkazov odôvodnil tým, že sťažovateľ 1 mal telefonicky komunikovať s nájomníčkou bytu, ako aj so sťažovateľom 2 z dôvodu zabezpečenia potrebných alibi pre sťažovateľa 2. Rovnako potrebu vydania namietaných príkazov prokurátor odôvodňoval aj tým, že je dôvodné podozrenie, že sťažovateľ 1 sa môže stretávať s ďalšími podozrivými osobami, s ktorými by mohlo dôjsť k dohadovaniu svedeckých výpovedí, pričom predmetné stretnutia týchto osôb by bolo potrebné zadokumentovať.

19. Vo vzťahu k námietke sťažovateľov, že okresný súd pri vydaní namietaných príkazov neskúmal, či sú splnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) TZ, ústavný súd uvádza, že v čase vydania namietaných príkazov bolo vyšetrowanie trestnej veci sťažovateľa 1 v štádiu prípravného konania. V priebehu vyšetrowania môže dôjsť či už zo strany orgánov činných v trestnom konaní, resp. zo strany súdu po podaní obžaloby k zmene právnej kvalifikácie vyšetrowaného skutku. V počiatočnom štádiu trestného konania nemusí byť dôkazná situácia natoľko dostatočná, aby orgány činné v trestnom konaní bez akýchkoľvek pochybností ustálili právnu kvalifikáciu daného skutku. V rámci prebiehajúceho vyšetrowania sa môže dôvodnosť trestného stíhania posilniť, ale aj, naopak, oslabiť.

20. Po oboznámení sa s dôvodmi vydania namietaných príkazov ústavný súd konštatuje, že sú legálne vzhľadom na účel ich použitia, ktorým bolo zabezpečenie účinného vyšetrowania podozrení z trestnej činnosti, a teda v záujme verejnej bezpečnosti a predchádzania zločinnosti. Zásah do súkromia sťažovateľov považuje ústavný súd vzhľadom na dosiahnutie účelu vyšetrowania za legitímny a aj proporcionálny a v konečnom dôsledku aj za proporcionálny. Sťažovateľom možno uznať, že dôkazné pozadie podozrení nebolo extra silné, čo sa v konečnom dôsledku prejavilo aj v opatrení prokurátora, no z pohľadu ústavného súdu také, že v opísaných okolnostiach veci možno napadnuté príkazy uznať ako ústavne udržateľné. Vzhľadom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími parciálnymi námietkami sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu